ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Petra Šebka a soudců Mgr. Kateřiny Kopečkové, Ph.D. a Mgr. Jana Jiráska, Ph.D. v právní věci

žalobce: **Moravské srdce, z.s.**
sídlem Čtvrtě 1177, Hluk
zastoupený doc. JUDr. Zdeňkem Koudelkou, Ph.D., advokátem
sídlem Optátova 46, Brno

proti
žalovaným: **1. Zastupitelstvo městské části Brno-Řečkovice a Mokrá Hora**
sídlem Palackého nám. 11, Brno
2. starosta městské části Brno-Řečkovice a Mokrá Hora
sídlem Palackého nám. 11, Brno
zastoupený Mgr. Filipem Lederem, advokátem
sídlem Lidická 710/57, Brno

o žalobě na ochranu před nezákonnými zásahy žalovaných spočívajícími v tom, že starosta městské části Brno-Řečkovice a Mokrá Hora nepředložil Zastupitelstvu městské části Brno-Řečkovice a Mokrá Hora žádost žalobce ze dne 17.1.2020 o vytvoření výboru pro národnostní menšiny a že Zastupitelstvo městské části Brno-Řečkovice a Mokrá Hora o této žádosti nerozhodlo a nezřídilo výbor pro národnostní menšiny,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení.

III. Žalovaným se náhrada nákladů řízení nepřiznává.

Odůvodnění:

1. Žalobce se podanou žalobou domáhá ochrany před nezákonnými zásahy žalovaných, jež mají spočívat v tom, že žádost žalobce ze dne 17.1.2020 o vytvoření výboru pro národnostní menšiny zastupitelstva městské části Brno-Řečkovice a Mokrá Hora nebyla žalovanými vyřízena příslušným způsobem dle § 117 odst. 3 ve spojení s § 146 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (dále jen „zákon obcích"). Ze stanoviska starosty sděleného žalobci dopisem ze dne 3.2.2020 je zřejmé, že žádosti žalobce nehodlají žalovaní vyhovět a věc dopisem starosty považují za vyřízenou. V tomto způsobu vyřízení žádosti žalobce spatřuje nezákonné zásahy do svého subjektivního veřejného práva.

I. Shrnutí žalobní argumentace

2. Žalobce s odkazem na závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 20.2.2018, č.j. 9 As 336/2017-18, uvádí, že jako zapsaný spolek, jehož základním cílem je prosazovat práva moravského národa na sebeurčení, splňuje požadavky dle § 117 odst. 3 zákona o obcích a může žádat o zřízení výboru pro národnostní menšiny. Zákon přitom nestanoví, že spolek by musel mít sídlo na území dané obce či městské části. Žalobce při návrhu členů výboru pro národnostní menšiny navrhl osobu (Ing. M. T.), která je občanem městské části Brno-Řečkovice a Mokrá Hora.

3. Žalobce namítá, že podle výsledků posledního sčítání lidu v roce 2011, které jsou veřejně dostupné na webu Českého statistického úřadu, žilo na území městské části Brno-Řečkovice a Mokrá Hora celkem 15 486 obyvatel, z toho 3 657 příslušníků moravské národnosti, což je 23,6 %. Podle posledního sčítání lidu je tedy zřejmé, že více než 10% obyvatel se hlásí k jiné, než české národnosti. Po pádu komunismu se k moravské národnosti při sčítání lidu v roce 1991 přihlásilo 1 360 000 obyvatel, roku 2001 cca 380 000 obyvatel a roku 2011 pak cca 600 000 obyvatel. Jedná se o největší národní skupinu vedle většinového národa českého a přihlášení k moravské národnosti je trvalým jevem. Přesto však zástupci tohoto národa nejsou zastoupeni ve výboru zastupitelstva pro národnostní menšiny, který nebyl zřízen, byť jde o zákonnou povinnost žalovaných.

4. Žalobce s odkazem na důkaz spočívající ve statistice sčítání lidu 2011 Brno-Řečkovice a Mokrá Hora namítá, že žalovaní odmítají respektovat důsledky svobodného přihlášení se občanů státu k moravské národnosti. To v situaci, kdy evropské reálie dokreslují, že staré definice národa, které byly určovány především jazykem, nejsou platné; někdy hraje roli příslušnost náboženská, jindy národní či etnická. Demokratický právní stát není od toho, aby vrchnostensky uznával, který národ je ten pravý a který ne a veřejná moc musí vzít svobodné vyjádření vůle občanů o své národnosti na vědomí. Ostatně v období první Československé republiky český a slovenský národ nebyly uznávány jako samostatné národy, ale jako dvě větve národa československého. Tento přístup zhodnotila historie jako nesprávný. V Černé Hoře se obyvatelstvo svobodně hlásí k národnosti srbské nebo černohorské, přičemž je neodlišuje ani jazyk ani náboženství. Ve Skotsku se většina obyvatel hlásí ke skotskému národu, přestože hovoří anglicky a jsou většinově protestanté stejně jako Angličané.

5. Žalobce namítá, že žalovaní nemají žádnou zákonnou působnost hodnotit národní menšiny pro účely zřízení výboru a musí vycházet ze státem organizovaného posledního úředního sčítání lidu. Nepatří do působnosti územní samosprávy rozhodovat, která menšina je ta správná pro to, aby měla postavení národnostní menšiny pro účely zřízení výboru pro národnostní menšiny. Starosta svým vyjádřením „pohrdá z pozic velkočeského nacionalismu“ občany, kteří se přihlásili k moravskému národu (národnosti). Žalobce zdůrazňuje, že v demokratickém státě založeném na občanském principu je přihlášení se k národnosti svobodným projevem každého jedince a stát a územní samospráva je povinna takový projev respektovat. V daném případě byla porušena subjektivní práva žalobce, jelikož žalobce je ze zákona oprávněným subjektem k podání žádosti o zřízení výboru; žalovaní tedy podle žalobce neuznávají moravskou národnost jako rovnou ostatním národnostem a nechtějí vyvodit zákonné důsledky ze žalobcem projevené vůle. Tím je jejich postup nezákonný pro rozpor s § 117 odst. 3 zákona o obcích a neústavní pro rozpor s principem rovnosti dle článku 1 Listiny základních práv a svobod a s principem zákazu diskriminace a odnárodňování dle článků 3 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod.

6. Z uvedených důvodů žalobce navrhl, aby zdejší soud žalovaným zakázal pokračovat v nezákonných zásazích spočívajících v nezřízení výboru zastupitelstva pro národnostní menšiny podle žádosti žalobce, aby starostovi městské části Brno-Řečkovice a Mokrá Hora přikázal předložit na nejbližším zasedání Zastupitelstva městské části Brno-Řečkovice a Mokrá Hora žádost žalobce o zřízení výboru zastupitelstva pro národnostní menšiny a aby Zastupitelstvu městské části Brno-Řečkovice a Mokrá Hora přikázal rozhodnout o žádosti žalobce o zřízení výboru zastupitelstva pro národnostní menšiny podle § 117 odst. 3 zákona o obcích do tří měsíců od právní moci tohoto rozsudku. Na svém procesním postoji žalobce setrval po celou dobu řízení před zdejším soudem, a to jak v podaném replice, tak i při jednání soudu, které ve věci proběhlo.

II. Shrnutí procesního stanoviska žalovaných

7. Žalovaní nesouhlasí se žalobou a s odkazem na stanovisko Rady vlády pro národnostní menšiny z roku 2017 uvádějí, že moravskou národnost nelze považovat za národnostní menšinu v pravém slova smyslu. Deklarování moravské národnosti lze podle žalovaných vnímat jako výraz moravské historické zemské identity, což však neznamená, že by část Moravanů a Slezanů tvořila národnostní menšinu, tedy národnostně menšinové společenství odlišující se od většinové společnosti etnickým původem, jazykem a kulturou. Žalovaní rovněž na podporu svého stanoviska odkázali na názor JUDr. J. Ch., bývalého ministra pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu, obsažený v jeho dopisu ze dne 10.1.2017.

8. Žalovaní dále uvádí, že je třeba rovněž počítat s tím, že osoby, které se při sčítání lidu přihlásily k moravské národnosti, tak učinily s jistou mírou nadsázky, že tyto osoby se necítí býti členy národnostní menšiny a ani o to neusilují; v tomto ohledu je nutné zvažovat i vážnost takto projevené vůle.

9. Žalovaní rovněž upozorňují na skutečnost, že existuje riziko, že se touto cestou žalobce snaží prosadit své politické zájmy, neboť předseda žalobce je rovněž čestný předseda politické strany Moravané, která si klade mimo jiné za cíl přeměnu unitární České republiky na federativní stát, což vyplývá z programu této politické strany prezentovaného na webových stránkách. Žalobce by dle žalovaných měl být schopen jednoznačně uvést,

jaká práva a zájmy jím deklarované národnostní menšiny mají být jeho prostřednictvím hájeny. Žalovaní akcentují, že právo zástupců národnostních menšin podílet se na samosprávě není samoúčelné a nelze jej zneužívat k prosazení vlastních zájmů. Žalovaní se svým postupem nesnažili o „vrchnostenské uznávání, který národ je ten pravý a který ne“, jak tvrdí žalobce, ale naopak o snahu rozlišit mezi reálně existující národnostní menšinou a pouhým deklarováním její existence za účelem prosazení vlastních zájmů.

10. Žalovaní rovněž zdůrazňují, že otázka národnosti je úzce spjata s otázkou vlastní identity člověka, přičemž lze obecně konstatovat, že u příslušníků národnostních menšin má tato otázka zpravidla větší význam. Jedná se o charakteristiku velmi konstantní a lze si jen stěží představit, že by bylo běžným jevem, aby se někdo považoval za příslušníka českého národa, přičemž by změnil názor a považoval se za příslušníka např. národa řeckého. Pokud tedy žalobce odkazuje na počty osob, jež se v průběhu let hlásily k moravské národnosti, tedy v roce 1 360 000 osob, v roce 2001 již jen 380 000 osob a v roce 2011 téměř 600 000 osob, je na první pohled patrné, že se jedná o enormně rozdílná čísla. Žalovaní přitom nezpochybňují, že se vyskytují „regionální patrioti“, kteří jsou náležitě hrdí na region, ze kterého pochází a tuto hrdost navenek projevují. Je však nutné toto odlišit od existence národnostní menšiny; národ ani národnostní menšina nemůže být určena pouze tím, že se někdo prohlásí za příslušníka takového národa či národnostní menšiny a odkáže na určité území.

11. Žalovaní souhlasí se žalobcem v tom, že zastupitelstvo ani starosta obce nemají posuzovat, která národnostní menšina je „správná“ a která nikoli. Vzhledem k tomu, že § 117 odst. 3 zákona
o obcích opravňuje žádat o zřízení výboru pro národnostní menšiny výhradně spolek zastupující zájmy národnostní menšiny, je však nutné, aby obec vyhodnotila, zda je taková žádost podána oprávněným subjektem, což je nevyhnutelným krokem, který obec pro řádné posouzení žádosti a další postup má činit.

12. Žalovaní se rovněž ohrazují proti tomu, že by odpověď adresovaná žalobci starostou byla výrazem pohrdání či urážlivého charakteru vůči občanům, kteří se přihlásili k moravské národnosti.

13. Taktéž žalovaný setrval na svém procesním postoji po celou dobu řízení před zdejším soudem, i při jednání soudu. Žalovaný navrhl, aby zdejší soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

III. Posouzení věci

14. Podle § 82 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s.ř.s.“), každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen "zásah") správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.

15. Žalobce se dne 17.1.2020 obrátil dopisem na žalované se žádostí, aby zastupitelstvo zřídilo výbor pro národnostní menšiny a akceptovalo za člena tohoto výboru Ing. M. T. Ve své žádosti žalobce odkázal na výsledky sčítání lidu v roce 1991, kdy se k moravské národnosti přihlásilo 1 360 000 obyvatel, v roce 2001, kdy se k moravské národnosti přihlásilo cca

380 000 obyvatel, a v roce 2011, kdy se k moravské národnosti přihlásilo 630 000 obyvatel České republiky.

16. Starosta městské části Brno-Řečkovice a Mokrá Hora dne 3.2.2020 zaslal žalobci dopis, v němž mu sdělil, že otázkou zřízení výboru pro národnostní menšiny se zabývalo zastupitelstvo městské části již na zasedání dne 19.11.2018, kdy posuzovalo, zda je možné moravskou národnost posuzovat jako národnostní menšinu, aby byla splněna zákonná podmínky pro zřízení výboru ve smyslu § 117 odst. 3 zákona o obcích. Starosta žalobci sdělil, že Zastupitelstvo městské části Brno-Řečkovice a Mokrá Hora se na svém ustavujícím zasedání přiklonilo k názoru, že Moravané nejsou národnostní menšina, a proto nedošlo ke zřízení výboru pro národnostní menšiny. Svůj názor zastupitelstvo na svém ustavujícím zasedání opřelo o skutečnost, že ani v rámci Rady vlády pro národnostní menšiny ani Výboru pro národnostní menšiny Zastupitelstva Jihomoravského kraje, není zahrnuta moravská menšina a že vznikají důvodné pochybnosti o naplnění zákonné definice menšiny ve smyslu § 2 odst. 1 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o právech příslušníků národnostních menšin“), neboť údaj o národnosti plynoucí ze sčítání obyvatel má charakter spíše teritoriální, než národnostní. Rovněž v tomto ohledu zastupitelstvo na svém ustavujícím zasedání vycházelo ze stanoviska ministra pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu a předsedy Rady vlády pro národnostní menšiny JUDr. J. Ch.

17. Zdejší soud nejprve posuzoval, zda je žaloba přípustná, zda byla splněna podmínka aktivní a pasivní legitimace a zda byla dodržena lhůta pro podání žaloby.

18. Jak již zdejší soud uvedl ve svém rozhodnutí ze dne 30.10.2017, č.j. 62 A 243/2017-8, ze smyslu zákonné úpravy zřizování výborů obce lze – ve vztahu k otázce národnostních menšin – dovodit, že existence a činnost výborů coby poradních orgánů zastupitelstva pro účely jeho dalšího rozhodování směřuje k tomu, aby při rozhodování zastupitelstva kraje byla v jednotlivých případech zajištěna ochrana práv příslušníků národnostních menšin či byly do určité míry zohledněny jejich zájmy. Rozhodnutími zastupitelstva obce je realizována samostatná působnost obce a tato rozhodnutí se v určitých případech mohou dotýkat zájmů a práv národnostních menšin, která jsou definována na ústavní a zákonné úrovni (Listina základních práv a svobod, zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, dále jen „zákon o právech příslušníků národnostních menšin“, zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, a řada dalších právních předpisů).

19. Pokud jde o přípustnost žaloby proti nezřízení výboru pro národnostní menšiny, tak podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 20.2.2018, č.j. 9 As 336/2017-18, jde v daném případě „*...o proceduru rozhodování zastupitelského orgánu místní samosprávy v samostatné působnosti, která nemá formální znaky správního řízení, rozhodnutí není (a podle zákona ani nemusí být) odůvodněno, nejsou zde účastníci řízení, nevede se správní spis a nejsou splněny další formální znaky... Tato procedura se blíží spíše např. rozhodování orgánů moci zákonodárné a jak správně uvedl krajský soud – neřídí se ani správním řádem, ani základními zásadami činnosti správních orgánů. Jde o proceduru sui generis, jejíž právní úprava je diametrálně odlišná od úpravy správního řízení. Účel této procedury je také odlišný od účelu správního řízení...je jím úprava autonomního rozhodování ústavou předvídaného orgánu místní samosprávy. Jeho autonomie je chráněna zejména čl. 101 odst. 2 a 4 Ústavy České republiky, oproti tomu účelem správního řízení je vydání konstitutivního či deklaratorního*

rozhodnutí (individuálního správního aktu) v konkrétním případě a pro jmenovitě určenou osobu (srov. § 9 správního řádu)... Obecně je nutno přisvědčit stěžovateli, že spolku zastupujícímu zájmy národnostní menšiny vskutku svědčí veřejné subjektivní právo na zřízení výboru pro národnostní menšiny, jsou-li splněny podmínky v zákoně uvedené, čili (a) podání žádosti a (b) to, že se podle posledního sčítání lidu alespoň 5% občanů kraje hlásí k národnosti jiné než české. Tomuto subjektivnímu právu samozřejmě koresponduje i povinnost zastupitelstva kraje za splnění uvedených podmínek výbor pro národnostní menšiny zřídit. V tomto ohledu je nutné také korigovat odůvodnění napadeného usnesení krajského soudu. Za splnění výše uvedených podmínek není zřízení výboru pro národnostní menšiny interní či organizační záležitostí zastupitelstva, o které by zastupitelstvo mohlo rozhodovat na základě svého uvážení. Právě naopak: jak je uvedeno výše, zastupitelstvo je povinno takový výbor zřídit, jsou-li pro to splněny zákonné podmínky. Tato povinnost má ústavní rozměr, neboť mimo jiné právě prostřednictvím výboru zastupitelstva kraje pro národnostní menšiny mohou příslušníci národnostní menšiny realizovat svá ústavně zaručená práva, zejména právo účasti na řešení věcí týkajících se národnostních a etnických menšin podle čl. 25 odst. 2 písm. c) Listiny. Stěžovatel se mýlí, pokud vychází z předpokladu, že jediným dostupným nástrojem soudního přezkumu usnesení žalovaného je žaloba proti rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s., jak ji koncipoval. Správní soudy zatím neposuzovaly otázku, zda stěžovatel je či není spolkem hájícím zájmy národnostní menšiny, resp. zda moravská národnost je národnostní menšinou ve smyslu § 2 odst. 1 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, které se týká zákonná a ústavní ochrana. Pokud by tomu tak skutečně bylo, mohl by se stěžovatel domáhat ochrany zásahovou žalobou podle § 82 s. ř. s., či podat podnět Ministerstvu vnitra pro výkon dozoru ...“.

20. Z výše citovaného právního názoru Nejvyššího správního soudu je nepochybné, že žaloba je přípustná; pokud by skutečně k žádosti příslušníků národnostní menšiny nebyl zřízen výbor pro národnostní menšinu postupem stanoveným zákonem, žalobním typem, jímž se ochrany svého subjektivního veřejného práva mohou tito příslušníci domáhat, je právě žaloba na ochranu před nezákonným zásahem podaná ve správním soudnictví, neboť Nejvyšší správní soud ve výše citovaném rozsudku vymezil právo na zřízení výboru pro národnostní menšiny coby subjektivní veřejné právo takové menšiny. Zdejší soud má rovněž za to, že pouhý podnět k Ministerstvu vnitra nemůže představovat účinný prostředek nápravy ve smyslu § 85 s.ř.s., podle něhož je žaloba nepřípustná, lze-li se ochrany nebo nápravy domáhat jinými právními prostředky; to neplatí v případě, domáhá-li se žalobce pouze určení, že zásah byl nezákonný.

21. Podle § 83 s.ř.s. je žalovaným správní orgán, který podle žalobního tvrzení provedl zásah; jde-li o zásah ozbrojených sil, veřejného ozbrojeného sboru, ozbrojeného bezpečnostního sboru nebo jiného obdobného sboru, který není správním orgánem, anebo příslušníka takového sboru, je žalovaným správní orgán, který takový sbor řídí nebo jemuž je takový sbor podřízen, a u obecní policie obec.

22. Podle § 84 odst. 1 s.ř.s. musí být žaloba podána do dvou měsíců ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o nezákonném zásahu. Nejpozději lze žalobu podat do dvou let od okamžiku, kdy k němu došlo.

23. Aktivní legitimace v řízení o žalobě ve smyslu § 82 s.ř.s. svědčí každému, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech zásahem správního orgánu (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 16.12.2008, č.j. 8 Aps 6/2007-247, č. 1773/2009 Sb.

NSS). Přímé zkrácení na svých právech postupem žalovaných je ze strany žalobce tvrzeno a je jím argumentováno. Tato podmínka řízení je tedy splněna.

24. S ohledem na § 83 s.ř.s. je žalovaným správní orgán, který podle žalobního tvrzení provedl zásah; žalovaný je tedy v tomto typu řízení – o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu, vždy určen žalobním tvrzením. Citované pravidlo bylo potvrzeno i judikaturou Nejvyššího správního soudu, podle níž „*V případě žalob na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu je žalovaný správní orgán určen tvrzením žalobce (§ 83 s. ř. s.)*“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 2. 2014, č.j. 9 Aps 15/2013-59, č. 3033/2014 Sb. NSS).

25. Pokud jde o legitimaci pasivní, žalovanými jsou v nyní posuzované věci orgány obce konající v její samostatné působnosti, které podle žalobního tvrzení zásah provádí. Zdejší soud nemůže přisvědčit žalovaným, že jednání, v němž žalobce spatřuje nezákonný zásah, nelze přičítat jim, nýbrž statutárnímu městu Brno.

26. Podle § 4 odst. 2 zákona o obcích se území statutárních měst může členit na městské obvody nebo městské části s vlastními orgány samosprávy.

27. Podle § 5 odst. 2 zákona o obcích je statutární město samostatně spravováno zastupitelstvem města; dalšími orgány statutárního města jsou rada města, primátor, magistrát a zvláštní orgány města. Městský obvod územně členěného statutárního města je spravován zastupitelstvem městského obvodu; dalšími orgány městského obvodu jsou rada městského obvodu, starosta, úřad městského obvodu a zvláštní orgány městského obvodu. Městská část územně členěného statutárního města je spravována zastupitelstvem městské části; dalšími orgány městské části jsou rada městské části, starosta, úřad městské části a zvláštní orgány městské části.

28. Podle § 146 zákona o obcích nestanoví-li tato hlava zákona výslovně jinak, platí pro statutární města, jejich městské obvody a městské části ustanovení ostatních hlav zákona.

29. Pokud jde o úpravu zřizování výboru pro národnostní menšiny, tak z § 117 odst. 3 zákona o obcích plyne, že obec, v jejímž územním obvodu žije podle posledního sčítání lidu alespoň 10% občanů obce hlásících se k národnosti jiné než české, zřizuje výbor pro národnostní menšiny, pokud o to písemně požádá spolek zastupující zájmy národnostní menšiny). Nejméně polovinu členů výboru musí tvořit příslušníci národnostních menšin, ledaže tuto podmínku nelze splnit pro nedostatek kandidátů z řad národnostních menšin.

30. Zdejší soud ovšem zdůrazňuje, že orgánem rozhodujícím ve věcech patřících do samostatné působnosti obce, kam spadá i zřizování a poradní role výborů pro národnostní menšiny, je výlučně zastupitelstvo obce, kterému je ve smyslu § 84 odst. 2 písm. l) zákona o obcích vyhrazeno zřizovat a zrušovat výbory, volit a odvolávat jejich předsedy a členy. Pokud jde o starostu obce, do jeho pravomoci spadá pravomoc svolávat a řídit zasedání zastupitelstva obce, přičemž starosta je současně členem zastupitelstva a tudíž má tedy oprávnění (§ 82 písm. a/ a § 103 odst. 5 zákona o obcích) a rovněž za splnění zákonem stanovených podmínek i tomu odpovídající povinnost předložit zastupitelstvu žádost spolku ve smyslu § 117 odst. 3 zákona o obcích.

31. Jednání spočívající ve vyřízení žádosti ve smyslu § 117 odst. 3 zákona o obcích, respektive v nyní posuzované věci v nevyhovění žádosti žalobce o zřízení výboru pro národnostní

menšiny, tedy nepochybně je přičitatelné zastupitelstvu městské části a starostovi městské části.

32. Žaloba byla podána dne 13.3.2020. Mezi účastníky řízení není sporu o to, že odpověď starosty městské části Brno-Řečkovice a Mokrá Hora byla adresována předsedovi žalobce dne 3.2.2020 a od té doby stav, který žalobce pokládá za nezákonné zásahy žalovaných, trvá. V nyní posuzované věci je zřejmé, že žaloba byla nepochybně podána včas, v objektivní dvouleté lhůtě i subjektivní dvouměsíční lhůtě k podání žaloby.

33. Zdejší soud vycházel ze skutkového a právního stavu zjištěného ke dni vydání rozsudku (§ 87 odst. 1 s.ř.s.).

34. V projednávaném případě není mezi účastníky řízení sporu o otázky skutkové; a to ani co do způsobu vyřízení žádosti žalobce ze dne 17.1.2020, ani co do údajů obsažených ve veřejné databázi Českého statistického úřadu, zjištěných v rámci sčítání obyvatel, na něž odkazuje žalobce. Účastníci řízení nikterak nezpochybňují, že v roce 1991 se k moravské národnosti přihlásilo 1 360 000 obyvatel (13,2 %), v roce 2001 cca 380 000 obyvatel (3,7 % obyvatel) a v roce 2011 cca 630 000 obyvatel České republiky (5,0%), přičemž v roce 2011 se k moravské národnosti na území městské části Brno-Řečkovice a Mokrá Hora přihlásilo 23,6 % obyvatel této městské části, nicméně tyto údaje z hlediska naplnění definice „národnostní menšiny“ účastníci řízení odlišně interpretují.

35. Z výše citované právní úpravy zákona o obcích ve spojení se zákonem o právech příslušníků národnostních menšin plyne, že pouze spolek zastupující zájmy národnostní menšiny má právo na zřízení výboru pro národnostní menšiny na základě své žádosti. Spor podle zdejšího soudu tudíž tkví výlučně v rovině právní a spočívá v tom, zda žalobci svědčí subjektivní veřejné právo na zřízení výboru pro národnostní menšiny a zda takové jeho právo bylo postupem žalovaných porušeno, jinými slovy, zda se v případě žalobce skutečně jedná o spolek zastupující zájem národnostní menšiny ve smyslu § 117 odst. 3 zákona o obcích.

36. Přestože žalobce coby spolek, jak plyne z údajů ve veřejném rejstříku, deklaruje cíl vyvíjet aktivity směřující k prosazení nezadatelného práva moravského národa na sebeurčení ve smyslu Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech přijatého Valným shromážděním OSN v roce 1966, ve kterém je všem národům zajišťováno právo na sebeurčení, tak to samo o sobě ještě neznamená, že skutečně představuje reprezentanta národnostní menšiny na území České republiky.

37. Postupem žalovaných by podle zdejšího soudu mohlo dojít k porušení subjektivního veřejného práva žalobce pouze tehdy, pokud by žalobce skutečně byl nositelem subjektivního veřejného práva náležejícího národnostní menšině. Tak by tomu bylo, pokud by bylo možné moravskou národnost pokládat za národnostní menšinu z hlediska § 2 odst. 1 zákona o právech příslušníků národnostních menšin, a tudíž žalobce za spolek zastupující zájmy národnostní menšiny ve smyslu § 5 zákona o právech příslušníků národnostních menšin, podle něhož se příslušníci národnostní menšiny mohou sdružovat v národnostních sdruženích i v politických stranách a v politických hnutích za podmínek a způsobem stanoveným zvláštními právními předpisy.

38. Národnostní menšina je vymezena v § 2 odst. 1 zákona o právech příslušníků národnostních menšin jako společenství občanů České republiky žijících na území

současné České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky utvořilo.

39. Zdejší soud v této souvislosti rovněž považuje za vhodné odkázat na závěry odborné literatury
k článku 24 Listiny základních práv a svobod, podle něhož příslušnost ke kterékoli národnostní nebo etnické menšině nesmí být nikomu na újmu, které zdůrazňují, že „*Byť jsou menšinová práva v současnosti považována za součást lidskoprávní ochrany...je třeba si uvědomit, že jejich historický základ tkví v jiné oblasti: motivem jejich garancí bylo zajištění územní svrchovanosti nově vzniklých států po rozpadu mnohonárodnostních monarchií (Rakouska-Uherska a Osmanské říše) a obava z územní iredenty a secese...Historický výklad těchto právních institutů proto poněkud relativizuje chápání těchto práv jako lidských. S tím souvisí ostatně i druhý naznačený okruh problémů, totiž zda je přihlášení se k národnostní a etnické menšině otázkou individuální volby a zda specifická ochrana přísluší komukoliv, kdo se prohlásí za příslušníka kterékoliv menšiny, nebo zda je na státu samotném, aby stanovoval, které menšiny na svém území uznává a na něž ochrana vlastně míří...Součástí tohoto okruhu je pak též i to, zda je přihlášení se k menšině otázkou subjektivního a nijak neomezeného projevu vůle nebo zda podléhá nějakým objektivním měřítkům, nota bene přezkoumatelným státem. Odpovědi na tyto stěžejní otázky podal již Soudní dvůr mezinárodní spravedlnosti, který se zabýval zmíněným meziválečným systémem ochrany (jehož součástí byla i prvorepubliková ČSR) ve svém rozsudku ve věci menšinových škol v Horním Slezsku z 26.4.1928 a v posudku ve věci řecko-bulharských komunit z 31.7.1930. V prvně jmenovaném rozhodnutí dospěl k závěru, že příslušnost k národnostní menšině není otázkou vůle, ale faktického stavu (faktickou přináležitostí jednotlivce k menšině, s níž sdílí shodné rysy), avšak není na státu, aby tuto přináležitost přezkoumával, testoval a zpochybňoval. Ve druhém posudku pak soud odpověděl na otázku, jakéže jsou ony rysy, které oddělují menšinu od zbytku populace, čímž podal definici menšiny. Národnostní menšina je dle soudu „skupinou osob žijících v daném státě nebo oblasti, majících svou specifickou rasu, náboženství, jazyk a tradice, přičemž jsou spojeni prostřednictvím této identity rasové, náboženské, jazykové a tradiční v pocit solidarity, s požadavkem chránit své tradice, dosahovat úcty, zajišťovat vzdělávání a výchovu dětí v souladu s duchem a tradicemi jejich rasy a sdílet vzájemnou pomoc“. Z toho je patrné, že ochrana menšin naráží právě na definování toho, jaká skupina je vlastně menšinou. Jak již bylo uvedeno, na mezinárodní či evropské úrovni v současnosti existuje závazná ochrana menšin, avšak doposud nebyla přijata závazná definice menšiny. ...K nejcitovanějším patří definice podaná zvláštním zpravodajem OSN F. Capotortim: „Menšinou je skupina početně menší než zbytek populace určitého státu v nedominantní pozici, jejíž členové – státní příslušníci tohoto státu – sdílejí etnické, náboženské a jazykové zvláštnosti, které je odlišují od zbytku obyvatelstva, a vykazují, byť jen implicitně, pocit solidarity, jenž směřuje k ochraně jejich kultury, tradic, náboženství a jazyka.“ Definice menšin jsou vesměs vystavěny jak na objektivních, tak na subjektivních atributech menšiny. Zatímco objektivní znaky jsou počet příslušníků menšiny...státní občanství a etnická, náboženská nebo jazyková specifika, subjektivní znak je dán pocitem solidarity a požadavkem udržení vlastní kulturní, náboženské a jazykové identity*“ (Wagnerová, E.; Šimíček, V.; Langášek, T.; Pospíšil, I. a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. 2012, s. 540 – 541).

40. V preambuli Ústavy České republiky je deklarováno: „*My, občané České republiky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, v čase obnovy samostatného českého státu, věrni všem dobrým tradicím dávné státnosti zemí Koruny české i státnosti československé, odhodláni budovat, chránit a rozvíjet Českou republiku v duchu nedotknutelných hodnot lidské důstojnosti a svobody jako vlast rovnoprávných, svobodných občanů, kteří jsou si vědomi svých povinností vůči druhým a zodpovědnosti vůči celku, jako svobodný a demokratický stát, založený na úctě k lidským právům a na zásadách občanské společnosti, jako součást rodiny evropských a světových demokracií, odhodláni společně střežit a rozvíjet zděděné přírodní a kulturní, hmotné a duchovní bohatství, odhodláni řídit se všemi osvědčenými principy právního státu, prostřednictvím svých svobodně zvolených zástupců přijímáme tuto Ústavu České republiky ...*“.

41. Nahlíženo výše předestřenými východisky zdejší soud konstatuje, že přestože je projevem národnosti i svobodné přihlášení se k ní (§ 2 odst. 2 zákona o právech příslušníků národnostních menšin), národnostní menšina musí ze zákona splňovat též znaky vymezené v § 2 odst. 1 zákona o právech příslušníků národnostních menšin, tedy odlišnosti od ostatních občanů České republiky – těmi jsou společný etnický původ, jazyk, zvyky a tradice. Tyto všechny znaky u obyvatel Moravy, resp. občanů České republiky hlásících se při sčítání lidu k moravské národnosti, nejsou naplněny. Zdejší soud nikterak nezpochybňuje historické kulturní a etnografické dědictví, jež je s regiony Moravy spjato a je dále rozvíjeno, nicméně to v sobě neobsahuje ani odlišný etnický původ ani odlišný jazyk, coby atribut menšiny chráněný ve smyslu příslušných právních předpisů na úrovni mezinárodní, ústavní (články 24 a 25 Listiny základních práv a svobod) a konkrétně pak v podobě pozitivních práv národnostních menšin, jejichž účelem je obecně řečeno právě ochrana odlišné národnosti a jejích projevů, včetně jazyka národnostní menšiny v daném státě (právo na vzdělávání a užívaní jazyka národnostní menšiny, právo na rozvoj kultury, na rozšiřování a přijímání informací v jazyce národnostní menšiny). Ostatně v tomto ohledu ani žalobce žádnými specifickými právy „národnostní menšiny“, která by byla obyvatelům hlásícím se k „moravské“ národnosti upírána, neargumentuje; pokud jde o všeobecná občanská práva, ta náleží všem občanům České republiky bez rozdílu, bez ohledu na jejich národnost. Podle zdejšího soudu tvoří Moravané, respektive občané České republiky na Moravě, konstitutivní část českého národa, která má jednak plná a neomezená práva coby občané České republiky a která nenaplňuje znaky národnostní menšiny ve smyslu § 2 odst. 1 zákona o právech příslušníků národnostních menšin.

42. Jinými slovy, tito občané České republiky nejsou (na rozdíl např. od občanů České republiky polské národnosti, romské, vietnamské, apod.) národnostní menšinou, přičemž ve shodně s názorem žalovaných má zdejší soud za to, že v tomto směru přihlášení se k moravské národnosti lze chápat i jako výraz teritoriální, historické či kulturní sounáležitosti s Moravou coby regionem (či jejími jednotlivými regiony) se specifickou kulturou či nářečím. Již z preambule Ústavy České republiky plyne, že Moravané, Češi a Slezané dohromady tvoří společný národ, v rámci něhož jsou si rovni.

43. V nyní posuzované věci proto zdejší soud nemůže žalobci přisvědčit, že mu svědčí subjektivní veřejné právo na zřízení výboru pro národnostní menšiny, neboť zdejší soud má ve shodě se žalovanými za to, že Moravané nejsou národnostní menšinou. Starosta městské části Brno-Řečkovice a Mokrá Hora se tedy s ohledem na skutečnost, že žalobce není spolkem hájícím zájmy národnostní menšiny, nemohl dopustit nezákonnosti, pokud na žádost žalobce odpověděl dopisem ze dne 3.2.2020 a nepředložil žádost žalobce na

zasedání zastupitelstva městské části; žalobci rovněž nesvědčí žádné veřejné subjektivní právo na to, aby Zastupitelstvo městské části Brno Řečkovice a Mokrá Hora rozhodlo tak, že vyhoví jeho žádosti a zřídí výbor pro národnostní menšiny.

44. S ohledem na výše uvedené nebyly postupy žalovaných nezákonné a žalobce na žádných subjektivních veřejných právech, jimž by měl poskytnout ochranu soud ve správním soudnictví, nezkrátily. Proto zdejší soud žalobu jako nedůvodnou podle § 87 odst. 3 s.ř.s. zamítl.

IV. Náklady řízení

45. O nákladech řízení zdejší soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s.ř.s. Žalobce nebyl ve věci úspěšný,
a proto mu nenáleží právo na náhradu nákladů řízení; to by náleželo procesně úspěšném žalovaným. Zdejší soud však nezjistil, že by žalovaným vznikly náklady nad rámec jejich běžné úřední činnosti, a proto rozhodl, že se jim náhrada nákladů řízení nepřiznává.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 8. října 2020

Petr Šebek v.r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje: R. L.